

บทความออนไลน์

ห้องสมุดสุดฟินที่ฟินแลนด์ ดินแดนแห่งนักอ่าน

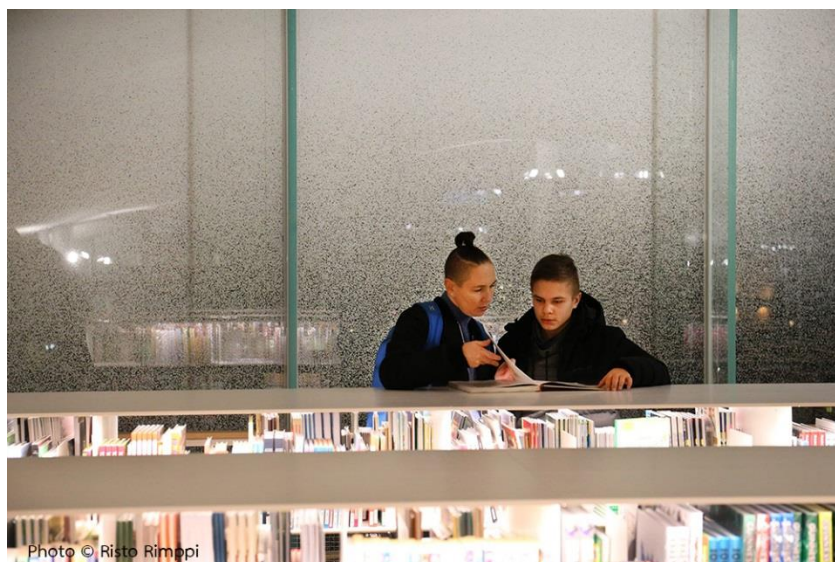

Photo : © Risto Rimppi

ช่วงเวลาในห้องสมุดทั่วโลกกำลังเผชิญปัญหาถูกตัดงบประมาณ มีผู้ใช้บริการลดลง จนห้องสมุดจำนวนมากต้องปิดตัว สถานการณ์ของฟินแลนด์กลับสวนกระแสโดยสิ้นเชิง ตัวเลขในปี 2016 แสดงให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของสหราชอาณาจักรอุดหนุนงบประมาณด้านห้องสมุดเพียง 14.40 ปอนด์ต่อหัว ในขณะที่ฟินแลนด์ให้งบประมาณสูงถึง 50.50 ปอนด์ต่อหัว ตั้งแต่ปี 2010 ห้องสมุดกว่า 478 แห่งทั่วอังกฤษ เวลส์ และสกอตแลนด์ปิดตัวลง แต่เฮลซิงกิทุ่มงบประมาณ 98 ล้านยูโรเพื่อสร้างห้องสมุดใหม่ขนาดมหึมา เพราะคนฟินแลนด์หลงใหลการเข้าห้องสมุดเป็นชีวิตจิตใจ

ฟินแลนด์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศนักอ่าน เมื่อปี 2016 สหประชาชาติระบุว่าฟินแลนด์เป็นประเทศที่มีอัตราการรู้หนังสือสูงที่สุดในโลก และเป็นชาติที่มีอัตราการใช้บริการห้องสมุดประชาชนมากที่สุดในโลก คือประชากร

5.5 ล้านคนยืมหนังสือเกือบ 68 ล้านเล่มต่อปี แม้ประชากร 84% ของฟินแลนด์อาศัยอยู่ในเขตชนบทท่ามกลางสภาพอากาศที่โหดร้าย ทว่าพวกเขาก็ยังเดินทางออกจากบ้านเพื่อใช้บริการห้องสมุดกันอย่างล้นหลาม

สัญลักษณ์แห่งความเท่าเทียมและความเป็นพลเมือง

เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม 2561 ประเทศฟินแลนด์ฉลองเอกราชครบรอบ 101 ปีที่เป็นอิสระจากรัสเซีย หนึ่งวันก่อนหน้านั้นชาวฟินแลนด์ได้รับของขวัญวันครบรอบนี้ด้วยห้องสมุดกลางแห่งใหม่ในกรุงเฮลซิงกิ ชื่อว่า โอติ (Oodi หรือภาษาอังกฤษว่า Ode หมายถึงบทกวีสรรเสริญ) ห้องสมุดใหม่แห่งนี้ไม่เพียงเป็นส่วนหนึ่งของการเฉลิมฉลองศตวรรษแห่งอิสรภาพของฟินแลนด์ แต่ยังเป็นเสมือนอนุสาวรีย์อันงามสง่าที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้คน

รัฐบาลท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 68 ล้านยูโร ขณะที่รัฐบาลกลางสมทบให้อีกกว่า 30 ล้านยูโร สร้างสรรค์อาคารห้องสมุดตั้งอยู่ ณ จุดตรงกันข้ามกับรัฐสภาแห่งชาติ เพื่อสะท้อนคุณค่าเรื่องความเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ห้องสมุดยังเป็นสัญลักษณ์สำคัญถึงการเรียนรู้และการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการพัฒนาฟินแลนด์ให้ประสบความสำเร็จ และเป็นสถาบันที่มุ่งเติมเต็มเรื่องความสำคัญในการเป็นพลเมืองตื่นรู้ (active citizen) ซึ่งทุกคนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ

ห้องสมุดโอติจึงก้าวไปไกลกว่าภาพลักษณ์ห้องสมุดแบบเดิมๆ ที่ถูกมองว่าเป็นพื้นที่เงียบและน่าเบื่อหน่ายสำหรับผู้บริโภคที่เฉื่อยชา แต่ได้รับการออกแบบเพื่อให้ประชาชนและผู้เยี่ยมชมมีพื้นที่อิสระสำหรับทำกิจกรรมที่พวกเขาต้องการ และเป็นอาคารหลักของชุมชนที่จุดประกายความรู้สึกเป็นเจ้าของ

ทุกความเป็นไปได้ รวมไว้ในห้องสมุด

ร่องรอยที่พอจะบอกได้ว่าเหตุใดชาวฟินแลนด์จึงหลงใหลห้องสมุดอาจมาจากข้อเท็จจริงที่ว่าห้องสมุดไม่ได้ถูกออกแบบไว้เพื่อเป็นวิหารแห่งการรู้หนังสือ แต่เป็นพื้นที่ที่มีสีสัน เหมาะสำหรับครุ่นคิด และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ใช้บริการและชุมชนเมือง

ห้องสมุดน้อยใหญ่ในฟินแลนด์ขยายขอบข่ายการให้บริการครอบคลุมการยืมสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์กีฬา เครื่องใช้ไฟฟ้า และสิ่งของที่ใช้ในโอกาสอื่นๆ เช่น ห้องสมุดเมืองวันตา (Vantaa City Library) มีคาราโอเกะไว้ให้บริการ ห้องสมุดในเมานูลาเฮาส์ (Maunula House) ชานเมืองทางตอนเหนือของเฮลซิงกิ มีทางเดินเชื่อมไปยังซูเปอร์มาร์เก็ต ในอาคารเดียวกันยังมีศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่และหน่วยให้บริการแก่เยาวชน

ส่วนห้องสมุดโอติ นอกจากให้บริการด้านห้องสมุดเป็นหลักแล้ว ยังมีคาเฟ่ ร้านอาหาร ระเบียงสำหรับการพบปะ สตูดิโอบันทึกเสียงโฮสต์ทอล์ค พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมเวิร์คช็อป มีอุปกรณ์อย่างเช่น จักรเย็บผ้า เครื่องพิมพ์ และเครื่องสแกน เครื่องตัดเลเซอร์ และพื้นที่สำหรับงานเชื่อมโลหะด้วยเครื่องบัดกรี นอกจากนี้ยังสำรองพื้นที่

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

สำหรับจัดเป็นตลาดนัดและเปิดให้ผู้ประกอบการทั้งหน้าเก่าและใหม่ได้มีโอกาสพบปะกับลูกค้าหรือลูกค้าได้อย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ห้องสมุดยังจัดโต๊ะหรือเคาน์เตอร์กลางไว้สำหรับเป็นศูนย์รวมข้อมูลกิจการของบริษัทร้านค้าต่างๆ ให้กับผู้เยี่ยมชมที่สนใจ

ชุดอุปกรณ์ครบครันเพื่อให้บริการภายในห้องสมุดอัตโนมัติ, Photo : วริษฐา ดำแก้ว

ส่วนในพื้นที่ห่างไกล ห้องสมุดได้นำรถบัสเคลื่อนที่ออกให้บริการเพื่อลดช่องว่างในการเข้าถึงหนังสือและการเรียนรู้ รถบัสห้องสมุด Valkky ของห้องสมุดเมืองเอสโป (Espoo City Library) ออกเดินทางแต่เข้าไปยังโรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็กในฐานะห้องสมุดที่แสนทันสมัย ช่วงบ่ายอาจปรับเปลี่ยนการบริการให้หลากหลายขึ้นสำหรับทั้งกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่ เช่น รถบัสนักเขียน โรงภาพยนตร์เคลื่อนที่ จัดเวิร์คช็อปสื่อผสม เป็นที่พบปะสำหรับชมรมนักอ่าน และกลุ่มผู้พิการ การให้บริการนี้เป็นการผนวกรวมการอ่านและการเรียนรู้ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และช่วยต่อยอดกิจกรรมในชั้นเรียนให้ขยายไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Välkky ห้องสมุดเคลื่อนที่ขวัญใจมหาชน, Photo © Espoon Kirjastoautot

Välkky ห้องสมุดเคลื่อนที่ขวัญใจมหาชน, Photo © Espoon Kirjastoautot

สวรรค์ของนักอ่าน

เป็นเวลากว่าหนึ่งทศวรรษที่ห้องสมุดทั่วโลกเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลที่รุกคืบเข้ามาแทนที่จนมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ใช้งานห้องสมุด ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต Wi-Fi อีบุ๊ก หรือแม้กระทั่งเว็บไซต์แอมะซอน ห้องสมุดของฟินแลนด์ก็พยายามต่อสู้เพื่อความอยู่รอดด้วยการกำหนดบทบาทใหม่ให้ชัดเจนขึ้น เมื่อบริบทโลกเปลี่ยนไป อาทิ ความพยายามตอบสนองพฤติกรรมแสวงหาความรู้ของคนรุ่นใหม่ ซึ่งต้องการพื้นที่สำหรับการพบปะ ทำงาน และพัฒนาทักษะดิจิทัล

ห้องสมุดฮาคุนิลา (Hakunila Library) สาขาหนึ่งของห้องสมุดเมืองวันตา จัดทำแบบสอบถามให้ผู้ใช้บริการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงห้องสมุดและการพัฒนาการให้บริการ พบหลายประเด็นที่น่าสนใจเช่น ผู้ใช้อยากให้ห้องสมุดเป็นศูนย์บริการสารสนเทศ เป็นศูนย์กลางทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นพื้นที่พบปะแลกเปลี่ยนพูดคุยที่เป็นกันเอง ในกลุ่มวัยรุ่นแสดงออกชัดเจนว่าต้องการพื้นที่ที่เป็นส่วนตัวแยกออกจากกลุ่มเด็ก อยากแสดงออกแบบที่มีลักษณะเฉพาะตัว เช่น การขีดเขียนวาดภาพบนผนังหรือกราฟฟิตี (graffiti) การเล่นเกมคอนโซล ส่วนกลุ่มผู้ใหญ่ต้องการที่นั่งแบบผ่อนคลายเป็นพิเศษและมีมุมเฉพาะ นอกจากนี้ยังสะท้อนว่าการจัดหมวดหนังสือด้วยระบบเลขหมู่ตัวอักษรทำให้หาหนังสือยาก

ชั้นหนังสือติดล้อที่ห้องสมุดฮาคุนิลา (Hakunila Library), Photo : website tikkurila.fi

ข้อมูลดังกล่าวนำไปสู่การปรับโฉมห้องสมุดใหม่ตามแนวคิด Green Interior Design โดยใช้เงินน้อยที่สุด สิ้นเปลืองทรัพยากรน้อยที่สุด และผู้ใช้พึงพอใจมากที่สุด สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการออกแบบอย่างเรียบง่ายแต่ใช้งานได้จริงก็คือ การติดล้อที่ฐานชั้นหนังสือเพื่อให้เข็นเลื่อนไปมาได้ ห้องสมุดจึงสามารถจัดกิจกรรมเด่นรำ โดยการ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU

เคลื่อนชั้นหนังสือทั้งหมดไปวางชิดผนังห้อง แล้วเชิญชวนผู้คนให้มาร่วมงานเต้นรำตามสไตล์ดนตรีพินนิชโบราณ นอกจากนี้ยังมีการฉายภาพยนตร์และจัดแสดงนิทรรศการผลงานศิลปะเป็นระยะ

ห้องสมุดฟินแลนด์ไม่เพียงเป็นสวรรค์ของนักอ่านในประเทศเท่านั้น แต่ยังคงกลายเป็นจุดหมายสำคัญของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ซึ่งมองหาพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจไปพร้อมกับเปิดรับประสบการณ์เรียนรู้ที่แปลกใหม่และสร้างสรรค์ ดังเช่นห้องสมุดโอดิที่มีผู้เข้ามาเยี่ยมชมห้องสมุดแต่ละหลัก 1 ล้านคนเมื่อเดือนมีนาคม 2562 หลังจากเปิดให้บริการเพียงไม่ถึง 4 เดือน ในจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศในยุโรป รองลงมาคือจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา

มุมพักผ่อนยอดฮิตบริเวณระเบียงที่ห้องสมุดโอดิ (Oodi), Photo © Tuomas Uusheimo / ALA Architects

ที่มา <https://www.tkpark.or.th/tha/home>

